

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ходневич В.

Науковий керівник – Куца О. І.

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ МОВНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ

Фільм є особливим твором кіномистецтва, який уже більше ста років лідирує у сфері розваг і є улюбленим способом проведення часу серед широкого загалу. Більше того, кіно стало унікальним засобом обміну культурних надбань та національного досвіду між різними країнами і цілими континентами. При цьому мультиплікаційні фільми не лише становлять вагомий частину кіноіндустрії, але й виокремлюються як абсолютно інший вид кіномистецтва. Окрім того, анімаційні стрічки приносять левову частку касових зборів у кінотеатрах по цілому світі. Таким чином проблема створення адекватного перекладу мультфільмів є дуже актуальною для сучасної перекладознавчої науки. І далеко не останню роль у створенні якісного дубляжу анімаційних стрічок відіграє правильне відтворення стилістичних мовних засобів.

Переклад іноземних фільмів відіграє важливу роль у збагаченні національної культури та розширенні кругозору в цілому. Окремі питання різних видів кіноперекладу відносимо у працях В. Горшкова, Х. Діас Сінтас, Р. Матасов, С. Назмутдинова, Дж. Сендерсон, М. Снеткова, Ф. Чаум та ін.

Метою нашої статті є визначити та описати основні способи відтворення стилістичних мовних засобів при перекладі анімаційних стрічок.

Більшість дослідників стверджують, що здійснюючи стилістичну обробку й адаптацію кінотексту, необхідно брати до уваги реалії і традиції країни, мовою якої робиться переклад. При цьому основна мета перекладу анімаційного фільму – донести суть зображуваного у зрозумілий для цільової аудиторії спосіб – залишається незмінною [1, с. 10].

При перекладі кінотексту важливо не лише зробити анімаційний фільм зрозумілим глядачеві, але й зберегти задум оригіналу, розкрити образи персонажів у заданому режисером стилістичному напрямку, передати засобами цільової мови цілісний твір, зберігши його комунікативний ефект [1, с. 15]. Успіх у даному напрямку повністю залежить від мовної та культурної компетенції перекладача і редактора, а також їхнього таланту, рівня професіоналізму, світогляду і сприйняття вихідного матеріалу. У вихідному тексті перекладач неминуче відображає своє власне розуміння образів героїв та подій, яке не обов'язково співпадає із задумом авторів фільму. Крім того, кожен перекладач по-своєму оцінює вимоги до перекладу і обирає свою стратегію перекладу: точно відтворити стиль фільму, обмежитися передачею загального змісту кожної фрази тощо. Перекладач стає посередником між мистецьким твором і чужою новою культурою. Йому необхідно відтворити індивідуальну своєрідність оригіналу, зберегти його естетичне сприйняття. Зрештою, від того наскільки талановито перекладач виконає свою роботу, залежить доля анімаційного твору в новій культурі [3, с. 180].

Зрозуміло, що для якісного відтворення мультфільмів іншою мовою перекладачеві необхідно чітко розуміти авторську ідею і передати її із збереженням індивідуального стилю автора. Відтворення власне стилістичного аспекту показує майстерність перекладача. Експресія при перекладі надає вихідному анімаційному кінотексту більшої виразності. Для того, щоб мова відповідала основним стилістичним вимогам, була точною, стилістично вмотивованою, а використані засоби були максимально доцільними для вираження даного змісту в конкретному контексті, перекладачу потрібно добре володіти стилістичними ресурсами обох мов і знати їх стилістичні норми [1, с. 16].

Переклад стилістичних прийомів, що створюють образну канву твору, часто створює труднощі. Перекладач стоїть перед вибором: відтворити цю ж стилістичну фігуру у цільовій мові, опустити її чи замінити іншим засобом мови, який доцільніше передасть комунікативний ефект оригіналу. І тут немає універсального правила, яке б визначало, яку перекладацьку стратегію обрати у тому чи іншому випадку. Усе залежить від особистого вибору перекладача. Для прикладу порівняємо різні підходи до відтворення стилістичних засобів на прикладі перекладів анімаційних стрічок Олексі Негребецького. Вислів «*Wow, you are a one tough cookie*» було перекладено як «*Ого, ви твердий горішок!*» («Мадагаскар 2»). Аналогічно у цьому ж мультфільмі фразу «*break a leg*» відтворено як «*ні пуху, ні пера!*». У цих випадках перекладач вирішив метафору перекласти іншою метафорою, яка є рідною для цільової мови. Проте у певних ситуаціях перекладач опускає стилістичні фігури при відтворенні тексту і вдається до описового перекладу. Наприклад, «*All he's got it in the bag*» передано як «*Ця повна перемога*» («Тачки»), а «*it breaks my heart*» як «*мені боляче*» («Шрек 3») [5]. Оскільки таке відтворення не порушує стилістики оригіналу, воно є абсолютно доцільним.

Стилістичні заміни є не менш важливими, ніж лексичні й граматичні. При передачі стилістичного значення необхідно відтворити в перекладі ефект оригіналу. Деколи для цього приходиться використовувати абсолютно інші мовні засоби. Перекладач повинен прагнути зберегти не власне стилістичний прийом, а його комунікативний ефект у певному контексті [2, с. 246]. Це добре видно на прикладі перекладу речення «*I can't see my feet*» – «*А в мене пузо, як гребля*» («Сезон полювання») [4]. Суть вислову полягала в тому, щоб описати, наскільки один із персонажів є гладким. Перекладач відтворив

звичайне нейтральне речення за допомогою влучного порівняння, яке якнайкраще змогло продемонструвати глядачам «параметри» героя. Аналогічна заміна спостерігається і в перекладі репліки «*You're here! I can't believe it! Oh, hoho. You are a sight for some headlights! I'm so sorry I lost you, boss*» – «Знайшовся, аж не віриться. Я всі фари виплакав. Я собі не прощу, що тебе загубив» («Тачки») [5]. Такі зміни також є вмотивованими і влучно передають настрій героя, який сумує через свою помилку.

На лексичному рівні в анімаційних кінотекстах часто вживаються слова із переносним значенням (утворюючи численні стилістичні фігури), емоційно забарвлені слова (розмовна мова, вульгаризми, жаргонізми), фразеологічні одиниці, прислів'я і приказки. А це у свою чергу вимагає від перекладачів особливого підходу. Розглянемо особливості відтворення двох із них – метафори та використання емоційно забарвленої лексики.

Метафора є однією із найпоширеніших стилістичних фігур, які використовуються в анімаційних кінотекстах. При здійсненні перекладу зазвичай намагаються зберегти оригінальну метафору. Якщо ж це не можливо, перекладачу необхідно за допомогою інших мовних засобів компенсувати її або замінити [2, с. 248]. Наприклад, при перекладі репліки «*Stories to make your blood run cold!*» («Налякані до шрекавки») вдалося зберегти оригінальну метафору: «*Страхиття, від яких в жилах холоде кров!*». Деколи це вдається частково: «*They were eating out of our hands*» переклали як «*Вони готові були наші руки цілувати*» («Сезон полювання») [4]. У цьому випадку відтворили метафору, яка містить спільний лексичний елемент – слово «руки». Вдалими є також передача метафори іншою метафорою, яка має таке ж значення, але є рідною для цільової культури. Наприклад, репліку «*Hey, McQueen... Eat your heart out!*» переклали як «*Хей, МакКвін! Жабка давить?*» («Тачки») [5]. Семантику і стилістичне навантаження оригінальної «чужої» метафори у цьому випадку повністю змогла відтворити її рідна для української культури заміна.

Відтворення **емоційно забарвленої лексики** є чи не найбільш захоплюючим явищем при здійсненні перекладу анімаційних фільмів. Розмовна мова або «мова іноземців» є поширеним стилістичним прийомом для характеристики персонажів мультфільмів. Перекладачу необхідно докласти зусиль, щоб відтворити ці особливості мовою перекладу. Для цього він може використовувати граматично неправильні форми слів, сленг, елементи розмовної мови. У таких випадках оправданим є навіть використання авторських неологізмів [2, с. 252]. Розглянемо приклад. Репліку «*Listen, girlfriend. You wanna find a man like my Ignacio, you gotta check your look*» переклали як «*Слухай, дамочка. Хочеш знайти такого мужика, як у мене, – стеж за своїм видосом*» («Сезон полювання») [4]. Такі розмовні лексеми, як «дамочка», огрубіле «мужик» та сленгове «видос» повністю змогли передати особливість мови персонажа. Показовим у цьому випадку є і наступний приклад: репліку «*I don't know. One minute I'm in the pub. Next thing you know, whoosh! It's a burst water main! Off I go, shooting up the pipes. And, well, here I am*» було відтворено як «*Оце сидю в кахне. Рішаю діла. А тут ваххх, трубу як прорве! Водю мене шух по трубах, і оце я тут. Здрасте вам!*» («Змивайся») [6]. Використання суржику, вигуків та граматично неправильних форм слів красномовно показує нам низький соціальний статус персонажа. Іноземний акцент персонажів теж можна вдало відтворити: «*Okay, ladies, this dam ain't gonna build itself! Lift that birch*» – «*Дарагіє дамачкі, гребля сама не постросца. Живсе бірьюзу!*» («Сезон полювання») [4]. Використання русизмів у такому випадку – один із найпоширеніших прийомів.

Таким чином можна зробити висновок, що проблема перекладу стилістичних мовних засобів є одним із ключових питань у сучасній перекладознавчій науці. Особливо актуальною ця проблема є для перекладу анімаційних стрічок, основними завданнями якого є збереження комунікативного ефекту оригіналу. Дане питання є надзвичайно важливим в умовах зростаючого попиту на якісний дубляж іноземних анімаційних стрічок і потребує подальшого дослідження та теоретичного обґрунтування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лукьянова Т. Г. Основы англо-українського кіноперекладу / Т. Г. Лукьянова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 104 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 448 с.
3. Кривонос Я. В. Нормативні проблеми українського перекладу американської кінопродукції / Я. В. Кривонос // Лінгвістика. – 2010. – № 1 (19). – С. 177–182.
4. Open Season (2006) Movie Script [Electronic resource] // Mode of access : http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=open-season
5. Cars (2006) Movie Script [Electronic resource] // Mode of access : http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=cars
6. Flushed Away (2006) Movie Script [Electronic resource] // Mode of access : http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=flushed-away

Йосепчук Л.

Науковий керівник – Бабій Л.Б.

«PRIDE AND PREJUDICE» BY JANE AUSTEN IN THE CONTEMPORARY LITERARY PROCESS

«Pride and Prejudice» is the first novel written by Jane Austen, published in 1813 after the great success of «Sense and Sensibility». Today, this novel can be found in the list of the literary works, which every person has